

Wpływ zagranicznych banków macierzystych na rentowność ich filii i oddziałów w Polsce podczas kryzysu finansowego

Streszczenie

Celem badania było sprawdzenie czy podczas globalnego kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego w strefie euro, sytuacja ekonomiczna banków matek miała wpływ na rentowność ich filii w Polsce. Wyniki empiryczne oparte na danych panelowych, zawierających zarówno dane na poziomie mikro, jak i makro, z wykorzystaniem Uogólnionej Metody Momentów, wykazały różnice w determinantach wyników pomiędzy zagranicznymi bankami zależnymi i oddziałami zagranicznych instytucji kredytowych. Ponadto w niniejszym artykule stwierdzono dodatnią korelację między sytuacją ekonomiczną banków macierzystych, a rentownością ich podmiotów powiązanych w Polsce, głównie podczas globalnego kryzysu finansowego.

Słowa kluczowe: rentowność, banki zagraniczne, oddziały zagranicznych instytucji kredytowych, filie banków zagranicznych, kryzys finansowy

Kody kwalifikacji JEL: F36, G2, G21, G34

1. Wstęp

Rentowność sektora bankowego jest przedmiotem zainteresowania nie tylko na poziomie zarządzających bankami, lecz także w szerszym ujęciu makroekonomicznym. Postępująca globalizacja i liberalizacja rynków przed kryzysem finansowym spowodowały wzrost kapitału zagranicznego w strukturze własnościowej sektora bankowego na całym świecie. Jednak niedawny Globalny Kryzys Finansowy (GFK) ponownie zrewidował debatę na temat struktury własności sektora bankowego i jej konsekwencji dla pośrednictwa finansowego. Wyniki niektórych badań wskazały, że obecność banków zagranicznych w krajach rozwijających się było kluczowym mechanizmem przekazywania szoków w latach 2008–2009 z krajów rozwiniętych do krajów rozwijających się (np. MFW, 2009).

¹ Dr hab. prof. SGH, Szkoła Główna Handlowa, Katedra Teorii Systemów Ekonomicznych.

Celem niniejszego artykułu jest zbadanie czy istnieje związek pomiędzy rentownością banków macierzystych i sytuacją ekonomiczną ich filii w okresie globalnego kryzysu finansowego z 2008 r. i kryzysu zadłużeniowego w strefie euro. W badaniu wykorzystano kwartalne dane panelowe dla okresu 2007Q4–2013Q4. Panel danych zawierał dane na poziomie mikro dotyczące rentowności banków zagranicznych (z bilansów banków komercyjnych) w podziale na spółki zależne (filie) oraz oddziały zagranicznych instytucji kredytowych. Ponadto w celu zbadania wpływu sytuacji banków macierzystych na rentowość banków w Polsce, panel danych został połączony z danymi z bazy Bankscope zawierającymi dane jednostkowe dotyczące sytuacji ekonomicznej banków macierzystych. Wykorzystano również dane z Eurostatu dotyczące wzrostu PKB w państwach banków macierzystych zagranicznych banków w Polsce.

Niniejszy artykuł prezentuje wyniki badania panelowego, które miało na celu zweryfikowanie następujących hipotez badawczych:

H1: istniał związek między sytuacją ekonomiczną banków macierzystych, a rentownością ich banków zależnych podczas kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego.

H2: istniał związek między cyklem koniunkturalnym w kraju macierzystym, a rentownością ich banków zależnych w Polsce podczas kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego.

Rentowność banków zagranicznych została zmierzona z wykorzystaniem wskaźników zwrotu z aktywów (ROA) oraz zwrotu z kapitału (ROE). W badaniu został wykorzystany estymator GMM (Uogólniona Metoda Momentów) na kwartalnych danych panelowych zaproponowany przez przez Arellano i Bonda (1991), Arellano i Bovera (1995) oraz Blundella i Bonda (1998).

2. Przegląd literatury

Należy zauważyć, że literaturę dotyczącą rentowności banków zagranicznych i krajowych można podzielić na grupy z uwagi na niejednoznaczne wnioski płynące z badań, dotyczące sektorów bankowych krajów rozwiniętych oraz sektorów bankowych krajów transformujących się i gospodarek wschodzących. W ramach tych dwóch grup państw można również wyodrębnić badania zarówno sprzed kryzysu jak i podczas kryzysu finansowego. Z jednej strony, badania koncentrujące się na krajach uprzemysłowionych wykazują, że banki zagraniczne osiągają znacznie gorsze wyniki, niż banki krajowe (m.in. Rumler i Waschiczek, 2010;

Yildirim i Philippatos, 2007) lub nie wykazują znaczących różnic (Crystal i in., 2001). Z drugiej strony, wyniki badań dotyczące gospodarek transformujących wykazują, że banki zagraniczne działają lepiej niż banki krajowe (Weill, 2003; Grigorian i Manole 2006; Degryse i Ongena (2008a); Degryse i Ongena (2008b) oraz Havrylchuk i Jurzyk (2011). Ponadto, wykazano, że własność zagraniczna wiąże się z wyższymi marżami odsetkowymi, a także niższymi kosztami operacyjnymi w rozwijających się krajach przyjmujących (Demirgüç-Kunt i Huizinga, 1999; Micco i in., 2007; Claessens et al., 2001).

Jeszcze innych wniosków dostarczają badania dotyczące udziału kapitału zagranicznego po upadku Lehman Brothers. O ile w połowie lat 90. ubiegłego wieku, wejście banków zagranicznych było katalizatorem zmian polegających na wprowadzaniu nowoczesnych technologii i wzroście konkurencji (Bonin et al., 1998 i 2005; Bonin i Wachtel, 1999; Haselmann et al., 2016), to podczas kryzysu finansowego z 2008 r oraz obecnie, kapitał zagraniczny może być kanałem przenoszenia szoków z krajów macierzystych. Wiele prac podkreśla negatywną rolę międzynarodowych banków w transmisji szoków z krajów banków macierzystych podczas Globalnego Kryzysu Finansowego, co mogło się przyczynić do niestabilności finansowej w krajach goszczących (por. m.in. Claessens i Van Horen, 2013; Schoenmaker i Wagner 2011). W ramach prac badających przenoszenie szoków można wyodrębnić m.in. badania dotyczące polityki kredytowej (por. Claessens i Van Horen, 2013, Choi i in. 2013) oraz badania dotyczące płynności banków (por. Pawłowska i in. 2015).

Połączenia między akcjonariuszami a bankami zależnymi, również w rejonie Europy Centralnej opisywali m.in. Hasan i in. (2013), Iwanicz-Drozdowska i Witkowski (2016), Chen i Liao (2011), De Haas i Van Lelyveld (2010).

Niniejszym artykuł bada przenoszenie szoków w kontekście rentowności banków w Polsce podczas kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego w państwach strefy euro oraz bierze pod uwagę różnice między oddziałami zagranicznych instytucji kredytowych a filiami. Prezentowane równanie modelu ekonometrycznego w badaniu ma charakter autorski. Niniejszy artykuł stanowi część większego cyklu publikacji autorki. Wcześniejsze badania autorki z tego zagadnienia dotyczyły m.in. rentowności banków zagranicznych w latach 1997–2012 (Pawłowska, 2016b; Pawłowska, 2016c) i brały pod uwagę wpływ cyklu koniunkturalnego i koncentracji w sektorze bankowym oraz dotyczyły rentowności banków krajowych i zagranicznych podczas kryzysu finansowego (Pawłowska, 2016a). Jednak w tym dokumencie przedłużono okres badawczy, a także uwzględniono różnice między zagranicznymi oddziałami instytucji kredytowych i filiami banków zagranicznych.

3. Banki zagraniczne w Polsce

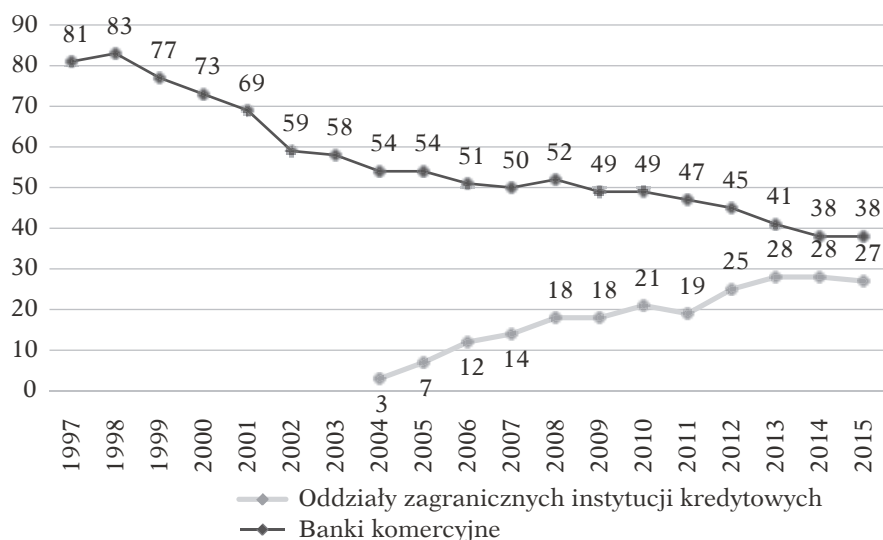
Struktura polskiego sektora bankowego jest efektem wcześniejszej polityki prywatyzacyjnej, nastawionej na pozyskiwanie wiarygodnych zagranicznych inwestorów strategicznych. Macierzyste instytucje finansowe polskich banków były zlokalizowane głównie we Włoszech, Niemczech, Austrii, Belgii, Grecji, Niemcy, Francji, Holandii, Portugalii oraz Hiszpanii. Osłabienie gospodarki europejskiej spowodowane kryzysem finansowym wywarło silny negatywny wpływ na wyniki finansowe banków w UE. Kryzys finansowy wywołał również kolejną falę fuzji i przejęć transgranicznych w krajach UE i w strefie euro, która znalazła swoje odzwierciedlenie także w polskim systemie bankowym (m.in. doszło do kupna Fortis przez BNP Paribas, doszło do zmiany inwestora strategicznego AIG Bank Polska).

W ramach funkcjonowania jednolitego rynku europejskiego na polskim rynku bankowym od 2004 r. zwiększała się liczba oddziałów instytucji kredytowych. Podczas gdy w 2004 r. było ich tylko 3, w 2013 r. było już 28 (por. rysunek nr 1.). W analizowanym okresie zwiększała się nie tylko liczba nowo zakładanych oddziałów instytucji kredytowych, ale także dokonywano przekształceń działalności bankowej poprzez utworzenie oddziałów instytucji kredytowych w miejsce dotychczasowych banków. Jednak mimo zwiększania liczby oddziałów instytucji kredytowych, ich udział w rynku podczas kryzysu był niewielki (ok. 4,9% w 2010 r.). (KNF, 2013). Należy zauważyć, że w polskim sektorze bankowym dominują filie banków zagranicznych, które są podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.

W latach 2007–2013, miały miejsce również wejścia nowych banków komercyjnych. W 2008 r. liczba krajowych banków komercyjnych wzrosła z 50 do 52 w rezultacie podjęcia działalności przez Alior Bank i Allianz Bank Polska (por. rysunek nr 1.). Jednak pomimo powyższych zmian w strukturze sektora bankowego, doszło tylko do niewielkich wzrostów wskaźników koncentracji (por. Pawłowska 2014).

W latach kryzysu finansowego rentowność banków w Polsce mierzona wskaźnikami rentowności *ROA* i *ROE* pozostawała na bardzo wysokim poziomie w porównaniu z rentownością banków w państwach UE.²

² Nastąpił tylko spadek wyników banków komercyjnych w 4. kwartale 2008 r. Jednak w całym 2008 r. banki osiągnęły wynik finansowy netto lepszy niż w 2007 r. (por. Komisja Nadzoru Finansowego, Raport o sytuacji banków w 2009 roku, Warszawa 2010, s. 35).

Rysunek nr 1.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KNF.

4. Wpływ sytuacji banków macierzystych na rentowność ich jednostek zależnych – wyniki estymacji na danych panelowych

W celu przetestowania wpływu sytuacji banków matek na rentowność banków zagranicznych w Polsce przeprowadzono estymacje na danych kwartalnych zawierającym informacje dotyczące rentowności banków zagranicznych w Polsce oraz sytuacji ekonomicznej banków matek z bazy danych Bankscope. W badaniu wzięto pod uwagę wszystkie banki komercyjne z przewagą kapitału zagranicznego³ w podziale na filie oraz oddziały zagranicznych instytucji kredytowych. Dane dotyczące banków matek z Bankscope zostały połączone z danymi dotyczącymi rentowności banków zagranicznych w Polsce z bazy danych NBP. Panel obejmował również dane dotyczące cyklu koniunkturalnego w kraju macierzystych tj. dane dotyczące wzrostu PKB z bazy danych Eurostat. Estymacje przeprowadzono w podziale na banki zależne i oddziały zagranicznych instytucji kredytowych oraz dla całej próby banków zagranicznych.

³ Zastosowano tutaj klasyfikację KNF dotyczącą kontrolnego pakietu akcji (powyżej 50% udziałów).

W celu przeprowadzenia badania ilościowego testującego wpływ struktury własnościowej na determinanty rentowności banków w polskim sektorze bankowym, został wykorzystany estymator GMM (Uogólniona Metoda Momentów) na danych panelowych zaproponowany przez Arellano i Bonda (1991), Arellano i Bovera (1995) oraz Blundella i Bonda (1998). W celach diagnostycznych wykorzystano test Saragana oraz testy Arellano – Bonda dla pierwszych różnic: AR (1) oraz AR (2).

Prezentowane równanie modelu ekonometrycznego ma charakter autorski. Podobne, obszerne badanie dotyczące rentowności banków krajowych i zagranicznych podczas kryzysu finansowego było przeprowadzone przez Pawłowską (2016a). Jednak w tym dokumencie przedłużono okres badawczy, a także uwzględniono różnice między zagranicznymi oddziałami instytucji kredytowych i filiami banków zagranicznych.

Model ekonometryczny, w którym jako zmienną zależną przyjęto zwrot z aktywów ROA, obliczono w następujący sposób:

$$ROAf_{it} = \alpha + a_0 ROAf_{it-1} + a_1 \text{cykl koniunkturalny w kraju macierzystym}_{kt} + \sum_{j=1}^N b_j \text{sytuacja banków w kraju macierzystym}_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

gdzie $ROAf_{it}$ oznacza zwrot z aktywów ROA dla każdego banku komercyjnego z przewagą kapitału zagranicznego i liczonego dla każdego kwartału t .

W celu weryfikacji hipotez badawczych model analizował wpływ *cyklu koniunkturalny w kraju macierzystym* na rentowność banków zagranicznych w czasie kryzysu, dlatego jako zmienną objaśnianą przyjęto:

- *parent_GDP* – zmienna określająca *cykl koniunkturalny*, zdefiniowana, jako wzrost PKB w macierzystym kraju k , z bazy danych Eurostat, dla każdego banku z przewagą kapitału zagranicznego i oraz dla każdego kwartału t .

W regresji panelowej, jako zmienne objaśniające były również wykorzystane zmienne kwartalne z bazy Bankscope określające determinanty *sytuacji finansowej banków w kraju macierzystym* takie jak:

- *parent_ROA* – zwrot z aktywów ROA⁴ instytucji macierzystej polskiej filii (banku z większościowym udziałem kapitału zagranicznego) i , dla każdego kwartału t ,

⁴ Badanie przeprowadzono również dla zmiennej ROE (zwrot z kapitału). W badaniu uwzględniono również zmienne kontrolne dotyczące banku zależnego, takie jak wielkość banku oraz kapitały.

- $parent_CTI$ – wskaźnik relacji kosztów do wyników instytucji macierzystej polskiej filii i (banku z większościowym udziałem kapitału zagranicznego), dla każdego kwartału t ,
- $parent_Total_Capital_Ratio$ – wskaźnik kapitału instytucji macierzystej polskiej filii (banku z większościowym udziałem kapitału zagranicznego) i , dla każdego kwartału t ,
- $parent_Net_Loas_to_Assets$ – stosunek kredytów netto do aktywów instytucji macierzystej polskiej filii (banku z większościowym udziałem kapitału zagranicznego) i , dla każdego kwartału t ,
- $parent_loan_loss_ratio$ – stosunek kredytów zagrożonych do kredytów ogółem instytucji macierzystej polskiej filii (banku z większościowym udziałem kapitału zagranicznego) i , dla każdego kwartału t .
- ε_{it} – składnik losowy,
- a_0, a_1, b_j – współczynniki regresji.

W modelu, jako zmienne instrumentalne zastosowano opóźnienia zmiennej objaśnianej oraz opóźnienia innych zmiennych egzogenicznych⁵. W tabeli nr 1. przedstawiono statystykę opisową głównych zmiennych w modelu.

Tabela nr 1. Statystyki opisowe głównych zmiennych w modelu dotyczące banków zagranicznych w Polsce i ich banków macierzystych

Statystyki Opisowe (2007Q4-2013Q4)					
Zmienna	Obs	Średnia	OS	Min	Max
Rentowność banków zagranicznych w Polsce					
ROA _f	1459	-0,03	0,22	-2,86	0,82
Sytuacja banków w kraju macierzystym (<i>baza Bankscope</i>)					
parent_Total_Capital_Ratio	1358	14,17	5,22	7	56,6
parent_ROA	1407	0,48	0,88	-6,36	8,96
parent_CTI	1358	62,23	16,26	28,9	199,3
parent_NetLoans/Assets	1407	52,27	23,11	0,01	99,25
parent_ROE	1145	6,93	9,6	-129,58	42,2
parent_loan_loss_ratio	1358	2,74	1,98	0,02	12,44
Czynniki makroekonomiczne w kraju macierzystym (<i>Eurostat</i>)					
parent_GDP	1407	0,12	2,77	-9,2	7,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NBP, BankScope oraz Eurostat. [OS] Odchylenie Standardowe.

⁵ W badaniu zastosowano następujące zmienne instrumentalne: standardowe instrumenty: zmienne czasowe oraz instrumenty GMM-type: L (1/24).L. ROAf.

Badanie w podziale na banki zależne (filie) oraz oddziały zagranicznych instytucji kredytowych zostało przeprowadzone dla trzech okresów: w odniesieniu do Globalnego Kryzysu Finansowego (próbka zaczyna się w 4. kwartale 2007 r. i kończy się w 2Q 2010), w odniesieniu do kryzysu zadłużeniowego w strefie Euro (próbka zaczyna się w 3. kwartale 2010 r. i kończy się w 4. kwartale 2013) oraz dla całego analizowanego okresu (2007Q4–2013Q4).

W panelu danych zbadano korelacje między zmiennymi objaśniającymi z wykorzystaniem testu rang Spearmana. W celu uniknięcia współliniowości przeprowadzono osobne estymacje z wykorzystaniem kolejnych zmiennych w okresie analizy tj. 2007Q4–2013Q4 (wskaźnika *parent_ROA* oraz wskaźnika *parent_CTI*)⁶. W tabelach nr 2, 3 i 4 przedstawiono wyniki sześciu estymacji przeprowadzonych na podstawie modelu (1) z użyciem kolejnych zmiennych objaśniających zaprezentowanych w tabeli 1. oraz wyniki testów diagnostycznych estymatora GMM. Pomimo że równania wskazują, że istnieje negatywna autokorelacja pierwszego rzędu, nie oznacza to, że szacunki są niespójne. Niespójność byłby domniemany, gdyby wystąpiły przypadki autokorelacji drugiego rzędu, ale ten przypadek został odrzucony przez test na błędy AR(2).

W tabeli 2. zaprezentowano wyniki sześciu estymacji dla banków zależnych filii. Wyniki wykazały nieistotny współczynnik (a_1), co oznacza, że wzrost PKB w kraju macierzystym banku działającego w Polsce nie miał znaczącego wpływu na rentowność ich filii w Polsce. W odniesieniu do zmiennych określających sytuację ekonomiczną banków matek wyniki wykazały ponadto dodatni i istotny wpływ wskaźnika kapitalizacji banku matki (*parent_Total_Capital_Ratio*) dla wszystkich sześciu estymacji. Natomiast wskaźnik *parent_loan_loss_ratio* okazał się istotny w odniesieniu do pierwszej części kryzysu.

W tabeli 3. zaprezentowano wyniki sześciu estymacji dla oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych. Wyniki wykazały nieistotny wpływ współczynnika (a_1), co oznacza, że wzrost PKB w kraju macierzystym banku działającego w Polsce nie miał znaczącego wpływu na rentowność ich filii w Polsce. W odniesieniu do zmiennych określających sytuację ekonomiczną banków matek, wyniki wykazały ponadto dodatni i istotny wpływ wskaźnika *parent_loan_loss_ratio* w odniesieniu do pierwszej części kryzysu.

W tabeli 4. zaprezentowano wyniki sześciu estymacji dla wszystkich banków zagranicznych. Wyniki wykazały również nieistotny współczynnik (a_1), co oznacza, że wzrost PKB w kraju macierzystym banku działającego w Polsce nie miał znaczącego wpływu na rentowność wszystkich banków zagranicznych.

⁶ Zmienne, które wykazywały wysoki poziom współczynnika korelacji Spearmana.

W odniesieniu do zmiennych określających sytuację ekonomiczną banków matek, wyniki wykazały ponadto dodatni i istotny wpływ wskaźnika kapitalizacji banku matki (*parent_Total_Capital_Ratio*) dla wszystkich sześciu estymacji. Natomiast wskaźnik *parent_loan_loss_ratio* okazał się istotny odniesieniu do pierwszej części kryzysu.

Podsumowując wyniki dla trzech grup banków nie można stwierdzić, że sytuacja gospodarcza państw banków macierzystych nie miała wpływu na wyniki banków w Polsce. Natomiast wykazano istotny wpływ zmiennych określających determinanty banków w kraju macierzystym, szczególnie w pierwszej części kryzysu. Wykazano w szczególności, że pozycja kapitałowa, miała wpływ na rentowność banków zależnych (filii). Należy jednak zauważyć, że podczas kryzysu zadłużeniowego większość zmiennych była nieistotna, co może oznaczać, że dywersyfikacja kapitału zagranicznego wpływała pozytywnie na rentowność banków zagranicznych w Polsce.

Tabela nr 2. Determinanty rentowności banków zagranicznych w Polsce 2007Q4-2013Q4, wyniki badania panelowego dla banków zależnych¹

Banki zależne (filie)						
	Cały analizowany okres		Globalny kryzys finansowy		Kryzys zadłużeniowy	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Rentowność banku zagranicznego						
<i>ROA_{t-1}</i>	0,12*	0,12*	0,33*	0,37*	0,04	0,04
Sytuacja banków w kraju macierzystym						
<i>parent_Total_Cap_Ratio</i>	0,04**	0,04**	0,08*	0,08**	0,01*	0,03*
<i>parent_ROA</i>	-	0,06	-	0,12	-	0,04
<i>parent_CTI</i>	0,01	-	0,01	-	-0,01	-
<i>parent_NetLoans/Assets</i>	-0,01	-0,01	0,01	0,01	-0,01	-0,01
<i>parent_loan_loss_ratio</i>	-0,01	-0,01	-0,34*	-0,35*	0,02	0,02
Czynniki makroekonomiczne w kraju macierzystym						
<i>parent_GDP</i>	-0,01	-0,01	0,02	0,02	-0,01	-0,01
Okres analizy	2007Q4-2013Q4		2007Q4-2010Q3		2010Q4-2013Q4	
Test Sargana	0,022	0,034	0,034	0,111	0,112	0,112
AR(1)	0,029	0,044	0,017	0,017	0,053	0,067
AR(2)	0,869	0,940	0,666	0,950	0,082	0,078
Liczba obserwacji	246	246	85	85	161	161
Liczba grup	18	18	14	14	17	17

Źródło: Opracowanie własne. ***/**/* współczynniki istotne, na poziomie istotności 1/5/10%. ¹ GMM (xtabond2 one-step).

Wyniki kompleksowej analizy potwierdziły fakt, że istniał związek między sytuacją ekonomiczną banków macierzystych a rentownością ich filii w Polsce podczas kryzysu finansowego i kryzysu zadłużeniowego, co potwierdza prawdziwość hipotezy H1. Wyniki te są zgodne z artykułem Pawłowska i in. (2015) w sprawie powiązań wewnątrzgrupowych pomiędzy instytucjami bankowymi po upadku Lehman Brothers oraz potwierdziły te powiązania w kontekście rentowności banków. Wyniki niniejszego badania nie pozwoliły na pozytywną weryfikację hipotezy drugiej H2.

Tabela nr 3. Determinanty rentowności banków zagranicznych w Polsce 2007Q4–2013Q4, wyniki badania panelowego dla oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych¹

Oddziały zagranicznych instytucji kredytowych						
	Cały analizowany okres		Globalny kryzys finansowy		Kryzys zadłużeniowy	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Rentowność banku zagranicznego						
L1. ROAf	0,1*	0,09*	0,17*	0,12	0,07	0,07
Sytuacja banków w kraju macierzystym						
<i>parent_Total_Cap_Ratio</i>	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	0,01	0,01
<i>parent_ROA</i>	-	0,01	-	0,01	-	-0,01
<i>parent_CTI</i>	0,01*	-	0,01	-	0,01	-
<i>parent_NetLoans/Assets</i>	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
<i>parent_loan_loss_ratio</i>	-0,01**	-0,01*	-0,01*	-0,01*	-0,01	-0,01
Czynniki makroekonomiczne w kraju macierzystym						
<i>parent_GDP</i>	0,01	-0,01	0,01	0,01	-0,01	-0,01
Okres analizy	2007Q4-2013Q4		2007Q4-2010Q3		2010Q4-2013Q4	
Test Sargana	0,001	0,000	0,074	0,014	0,001	0,001
AR(1)	0,025	0,007	0,373	0,005	0,406	0,372
AR(2)	0,015	0,015	0,286	0,341	0,097	0,102
Liczba obserwacji	448	448	184	184	264	264
Liczba grup	29	29	28	28	26	26

Źródło: Opracowanie własne. ***/**/* współczynniki istotne, na poziomie istotności 1/5/10%. ¹ GMM (xtabond2 one-step).

Tabela nr 4. Determinanty rentowności banków zagranicznych w Polsce 2007Q4–2013Q4, wyniki badania panelowego dla wszystkich banków zagranicznych¹

Wszystkie Banki Zagraniczne						
	Cały analizowany okres		Globalny kryzys finansowy		Kryzys zadłużeniowy	
Zmienne	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Rentowność banku zagranicznego						
ROA_{t-1}	0,11**	0,11**	0,33**	0,35**	0,04	0,05
sytuacja banków w kraju macierzystym						
<i>parent_Total_Capital_Ratio</i>	0,03***	0,03***	0,08**	0,08**	0,02**	0,02**
<i>parent_ROA</i>	-	0,01	-	0,03	-	0,01
<i>parent_CTI</i>	0,01	-	0,01	-	-0,01	-
<i>parent_NetLoans/Assets</i>	-0,01	-0,01	0,01	0,01	-0,01	-0,01
<i>parent_loan_loss_ratio</i>	-0,04*	-0,03	-0,24**	-0,24*	0,01	0,01
Czynniki makroekonomiczne w kraju macierzystym						
<i>parent_GDP</i>	-0,01	-0,01	0,01	0,01	-0,01*	-0,01*
Okres analizy	2007Q4-2013Q4		2007Q4-2010Q3		2010Q4-2013Q4	
Test Sargana	0,001	0,023	0,034	0,001	0,0024	0,012
AR(1)	0,005	0,011	0,617	0,923	0,004	0,004
AR(2)	0,987	0,837	0,495	0,440	0,003	0,004
Liczba obserwacji	694	694	269	269	425	425
Liczba grup	47	47	42	42	43	43

Źródło: Opracowanie własne. ***/**/* współczynniki istotne, na poziomie istotności 1/5/10%. ¹ GMM (xtabond2 one-step).

5. Podsumowanie i kierunki dalszych badań

Wyniki empiryczne oparte na analizie danych panelowych wykazały różnice w determinantach rentowności pomiędzy zagranicznymi spółkami zależnymi, a oddziałami zagranicznych instytucji kredytowych. Wyniki zaprezentowanych badań wykazały dodatnią korelację pomiędzy sytuacją finansową banków macierzystych w odniesieniu do kapitałów głównie w pierwszej części kryzysu, co pozwoliło na pozytywną weryfikację hipotezy H1 w odniesieniu do filii banków zagranicznych.

Należy jednak podkreślić, że Globalny Kryzys Finansowy spowodował obniżenie rentowności w wielu bankach w UE, podczas gdy banki w Polsce wykazały

jedynie nieznaczny spadek rentowności w pierwszej fazie kryzysu (w 2009 r.). W latach 2010–2013 rentowność polskich banków komercyjnych utrzymywała się na wysokim poziomie. Ponadto filie banków zagranicznych podlegają nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego, podczas gdy oddziały zagranicznych instytucji kredytowych podlegają nadzorowi bankowemu kraju macierzystego. Dlatego istotne znaczenie dla stabilności polskiego sektora bankowego ma właściwie sprawowany nadzór. Kolejnym krokiem badawczym powinno być też przedłużenie analizy empirycznej na kolejne lata.

Bibliografia

- Arellano M., Bond S.R., *Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carlo Evidence and an Application to Employment Equations*, „Review of Economic Studies” 1991, vol. 58, s. 277–297.
- Bonin J., Wachtel P., *Toward Market-Oriented Banking in the Economies in Transition*, w: Blejer M., Skreb M. (eds.), *Financial Sector Transformation: Lessons for the Economies in Transition*, Cambridge University Press 1999.
- Bonin J.P., Hasan I., Wachtel P., *Privatization Matters: Bank Efficiency in Transition Countries*, „Journal of Banking and Finance” 2005, no. 29(8/9), s. 2155–2178.
- Blundell R., Bond S., *Initial Conditions and Moment Conditions in Dynamic Panel Data Models*, „Journal of Econometrics” 1998, vol. 87, s. 115–143.
- Bond S., *Dynamic Panel Data Models: A Guide to Micro Data Methods and Practice*, „Portuguese Economic Review” 2002, vol. 1, s. 141–162.
- Claessens S., Van Horen N., *Impact of Foreign Banks*, „The Journal of Financial Perspectives” 2013, no. 1, iss. 1.
- Crystal J., Dages B.G., Goldberg L.S., *Does Foreign Ownership Contribute to Sounder Banks in Emerging Markets? The Latin American Experience*, w: „Open Doors: Foreign Participation in Financial Systems in Developing Countries” 2001, no. 4, s. 19–21.
- Degryse H., Ongena S., *Competition and Regulation in the banking Sector: A Review of the Empirical Evidence on the Sources of Bank Rents*, w: Thakor A.V., Boot A. (eds), *Handbook of Financial Intermediation and Banking*, Elsevier Science, 2008, s. 483–554.
- Degryse H., Kim M., Ongena S., *Microeconometrics of Banking: Methods, Applications and Results*, Oxford University Press 2009.
- Hasan I., Marton K., *Development and Efficiency of the Banking Sector in a Transitional Economy: Hungarian Experience*, „Journal of Banking & Finance” 2003, vol. 27(12), s. 2249–2271.

- Haselmann R., Wachtel P., Sabott J., *Credit Institutions, Ownership and Bank Lending*, w: *Transition Countries*, The Palgrave Handbook of European Banking, 2016.
- Havrlychuk O., Jurzyk P.E., *Profitability of Foreign and Domestic Banks in Central and Eastern Europe: Does the mode of Entry Matter?*, „Economics of Transition” 2011, no. 19, s. 443–472.
- Iwanicz-Drozdowska M., Witkowski B., *Determinants of Banks’ Performance: the Case of ROE Of G-SIBs in Central, Eastern and South-Eastern Europe*, „Journal of Management and Business Administration. Central Europe” 2016, vol. 24(1), s. 46–63.
- Yildirim H., Philippatos G., *Efficiency of Banks: Recent Evidence from the Transition Economies of Europe 1993–2000*, „The European Journal of Finance” 2007, no. 13, iss. 2, s. 123–143.
- Międzynarodowy Fundusz Walutowy, *World Economic Outlook*, April 2009.
- Micco A., Ugo P., Yañez M., *Bank Ownership and Performance. Does Politics Matter?*, „Journal of Banking & Finance” 2007, no. 31, s. 219–241.
- Dubravko M., *Domestic Bank Intermediation in Emerging Market Economies during the Crisis: Locally Owned versus Foreign-owned Banks*, „BIS Papers” 2010, no. 54, *The Global Crisis and Financial Intermediation*, s. 31–47.
- Polish Financial Supervision Authority, *Report on the Condition of Polish Banks in 2013*, Polish Financial Supervision Authority, Warsaw 2014.
- Polish Financial Supervision Authority, *Report on the Condition of Polish Banks in 2008*, Polish Financial Supervision Authority, Warsaw 2009.
- Pawłowska M., Serwa D., Zajączkowski S., *International Banking and Liquidity Risk Transmission: Evidence from Poland*, „IMF Economic Review” 2015, no. 6(3), Palgrave Macmillan, Basingstoke, s. 585–605.
- Pawłowska M., *Konkurencja w sektorze bankowym: teoria i wyniki empiryczne*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Pawłowska M. (2016a), *Determinants of Profitability of Polish Banks: The Role of Foreign Banks*, „Econometric Research in Finance” 2016, no. 1(1), s. 23–46.
- Pawłowska M. (2016b), *Market Structure, Business Cycle and Bank Profitability: Evidence on Polish Banks*, „Bank i Kredyt” Narodowy Bank Polski, 2016, vol. 47, nr 4, s. 341–363.
- Pawłowska M. (2016c), *Determinanty rentowności polskich banków. Czy paradygmat SCP działa w polskim sektorze bankowym?*, „Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych” 2016, nr 41, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa, s. 26–37.
- Rumler F., Waschiczek W., *The Impact of Economic Factors on Bank Profits*, „Monetary Policy and the Economy” 2010, no. Q4/10, Österreichische Nationalbank (OeNB).
- Schoenmaker D., Wagner W., *The Impact of Cross-Border Banking on Financial Stability*, Discussion Paper TI 11–054 DSF 18, Duisenberg School of Finance, Tinbergen Institute 2011.
- Weill L., *Banking Efficiency in Transition Economies: The Role of Foreign Ownership*, „Economics of Transition” 2003, vol. 11, s. 569–592.

* * *

Impact of foreign parent banks on the profitability of their subsidiaries and branches in Poland during the financial crisis

Summary

The study examines the impact of foreign capital on the profitability of banks in Poland during the Global Financial Crisis and Eurozone Debt Crisis. Empirical results based on panel data sets containing both micro-level and macro-level data found the evidence of differences of determinates of the performance between foreign subsidiaries and foreign institutions branches. Furthermore, this paper found a positive correlation between the context of parent banks and the profitability of their affiliates mainly during the Global Financial Crisis.

Keywords: bank profitability, foreign banks, subsidiaries, foreign institutions branches, financial crisis